

„ASA CHI”

REVISTA STIINTIFICA LITERARA

Comitetul de Redacțiune: Dr. D. Cantimir, I. Negre, Vict. Dogariu, C. Hogaș și V. C. Buțureanu cu colaborarea membrilor Societății „Asachi”.

LEGEA SANITARA

Sunt câte-va săptămâni de când onorata cameră legiuitoare a avut din nou în discuțiunea sa legea sanitară amendată de senat; rectificările introduse fiind respinse, am rămas pentru cât-va timp tot sub domeniul legii vechi.

Toți cei ce se interesează și se ocupă de sănătatea populațiunii în genere, și a acelei rurale în specie, au tratat în diverse ocazii atât prin publicitate cât și în Parlamente, modul lor de a vedea această chestiune, de la care depinde progresul și prosperitatea națiunii Române. Avem în același timp o experiență de mai mulți ani cu actuala lege sanitară, care poate să servească de călăuză fie-căruia, și să se poată convinge de bunele și rărele sale, pentru a pute concluda la modul de organizare de care are nevoie serviciul medical al țerei. Din nenorocire însă, chestiunea sănătății populațiunii rurale nu a fost pusă pe adevăratul teren de studiu și discuțiune, de cât numai în puține cuvinte, prin expunerea de motive ce au însoțit legea sanitară când a venit pentru prima oară înaintea camerei legiuitoare.

Nu știm care va fi fost realul mobil al majorității camerei, care a silit-o de a schimba fondul legii; ceea ce putem constata astăzi, este că ne aflăm încă, fără o lege sanitară și în fața a două curente de idei cu totul contrare unele altora, atât în presă cât și în majoritățile ambelor adunări legiuitoare.

Unii susțin și alături de dânsii majoritatea camerei deputaților, că autoritățile comunale și județene, fiind îndatorite, prin legile lor organice, de a întreține serviciile medicale locale, și care prin urmare, plătind pe medicii din serviciile lor, urmează natural ca ele să aibă dreptul suveran de a numi și destitui după chibșuință, personalul medical, avându, în același timp, controlul, supravegherea și direcțiunea asupra întregului serviciu medical ce cade în sarcina sa, precum și de a crea instituțiile și mijloacele de cautare a bolnavilor sârmani în autoritatea autonomică, cu alte cuvinte că personalul medical, ca toate celelalte funcțiuni județene și comunale, să cunoască de autoritate dirigintă pe reprezentanții autorităților provinciale.

Susținătorii acestei opinii aduc, în sprijinul ei, principiul descontralisării comunale și județene asigurat prin legile lor, și că prin urmare județele și comunele, plătind personalul medical, fiind singure din toate punctele de vedere interesate în această chestiune, ele cată să aibă, ca o logică firească, și dreptul exclusiv de control și acțiune, și nu vedă nici un motiv a se face o excepție cu acest serviciu, de la legea comună. Se înțelege de la sine că în teorie generală, onorata cameră legiuitoare prin vetul său a confirmat într'un mod armoric diviziunea puterilor asigurat prin toate legile ce ne guvernă din punctul de vedere politic și

naționalu, creștând că o acțiune și unu controlu localu, va fi mai eficace și mai severu în interesul sêu propriu de cât ori ce altă autoritate, a cărei putere nu ar emana de la mandatul județelor sau al comuneleru.

Alții susțin, — și cu dânsii majoritatea senatului, că în urma experienței făcute sub regimul legei actuale, se simte necesitatea, că esercițiul sanitaru alu țerei, trebuie să fie unu serviciu de stat, pentru că adunările provinciale, în multe părți a-le țerii, nu și-au dat samă de această importantă sarcină, și din osebite considerațiuni, au neglijat cu desăvârșire sănătatea populațiunei, în cât și astăzi se vede că în multe județe și orașe lipsesc cu desăvârșire medicii, moașele și vaccinatorii trebuitori, și aceasta, pentru că consiliile judeciene și comunale, în fie-care an, la formarea bugetelor, găsesc oportunități de a modifica organizarea serviciului medicalu sau a reduce numărul personalului, quantul salarielor și alu diurnelor, de unde rezultă că serviciile medicale se găsesc în tot-de-a una în o stare de desorganizare completă. — Creștând pe deplin constatat, că serviciul medicalu nu pôte deveni folositoru populațiunei de cât numai atunci când personalul este alesu prin probe sciințifice de merit, bucurându-se în acelașiu timp de stabilitate și libertate în acțiunea sa; pe de o parte, pentru ca atât medicul moașa cât și vaccinatorul să fie cunoscuți locuitorilor din reionul lor, căci nu mai ast-fel se poate căpăta o incredere necesară în medicu, moașă sau vaccinatoru, de la cari bolnavii așteaptă sănătatea lor. — Pe de altă parte acțiunea medicului trebuie să fie liberă și asigurată controlul unei autorități sanitare de stat, pentru ca tôte măsurile igienice și de salubritate publică și privată, să poată fi aplicate la timp în cazuri de epidemii.

Căci prin schimbarea medicilor, suprimarea posturilor, sau modificarea reionului fie-cărui împiegat sanitar, pe motive de combinațiuni budgetare și altele, fără a se avea în privire necesitatea și interesul sănătății publice, aducă ca consecințe, că județele și orașele noastre sunt lipsite de un personal medical cu cunoștința localității, și cu experiențe în practica funcțiunii sale, fiind condamnați; la fie care an, a suferi, atât populațiunea cât și personalul medical, efectul unor deciziuni ce nu se bazează pe interesul public; și care se resimt în tr'un mod dureros căci populațiunea continuă a fi victima epidemiilor; iar la cașu de boale endemice acute sau cronice, lipsite de ajutorul medical, din cauză că nu au medici de arondisamente toate plășile, sau veniți de curând, nu au putut căpăta încrederea bolnavilor pentru a alerga la ajutorul lor, sau în fine pentru că medicul nu dispune de mijloace îndestulătoare pentru a împărți medicamente gratuite bolnavilor sârmani, iar spitalele judeciene și comunale de asemenea sunt în mare parte lipsite de cele necesari și cu un număr neîndestulător de paturi, nu au unde i primi în căutare; toate acestea facă ca populațiunea rurală, la casu de boală, să fie silită a alerga de la medicul de arondisment la cel de județ, de acolo la spital și în fine condamnat să zacă pe unde pôte, lipsit atât de ajutorul medical, cât și de ori ce îngrijire. — Acestor împrejurări trebuie să le atribuim în prima linie descreșterea populațiunii creștine care succede de mai mulți ani.

Pe lângă aceste considerațiuni, cei ce trăesc în mijlocul populațiunii rurale, sau a sărăcimei de prin orașe, numai accia au ocaziuni șilnice de a vede tablouri sfășietore despre gradul de miserie, suferințe și lipse, în care cade țaranul și familia sa la diverse im-

prejurări de boală, pentru care onoratele autorități provinciale nici nu gândesc a lua măsuri de alinare ba din contra amū pute da exemple și din nenorocire multe, unde cererile de îmbunătățire în serviciu, solicitate de medici, suntu regulate prin rezoluțiunea clasică: »Nu avem mijloace.«

Pentru onorații susținători a principiului, că serviciul medicalū trebuie să rămîe și de acuma la libera chibsuire a consilielorū județiene și comunale, și care după cum amū vădută suntu toți de prin orașe mari, unde medicii și instituțiunile de căutare suntu maîmult sau maî puținū indetulătore; aș dori, ca să caute statisticele streine fiind că din nenorocire la noi nu se publică nimic ca să poată lumina pe cei ce au a se pronunța int'ro chestiune de interesū publicū atātū de însemnată; și atunci numai săși facă întrebarea: *unde trăescū și de cine suntu îngrijiți miile de copii orfani și lepădați, ce se găsescū pe fie-care anū, când se știe că nu avemū institute de crescere și îngrijire a unorū asemenea nenorociți, de cât numai la Iași și în Bucuresci?* Pe câtă vreme în restulū țerei orfanii și copii găsiți nu se bucură de nici o protecțiune din partea autoritățilorū; acolo unde esistă unū începutū de îngrijire, ele se mărginescū numai intru aceea, că reprezentanții județieni și comunali dau ordinū inferiorilorū a găsi o mancă, care este lăsată la voia întâmplărei, fără controlū și surveghere, aceste femei nu caută de cât ași primi leafa, chiar și atunci când sermane-le victime, ce lea fostū încredințate, suntu în pământū de multū timpū.

Asemenea casuri se potū constata ori când și în ori ce comune, maî cu samă urbane unde reprezentanții onoratelor autorități comunale, nici s'au gânditū vre-o-dată, a-și esercita dreptulū de controlū și supraveghere asupra

acestei sarcine sfinte, ce le impune legea. In unele localități unde medicii au cerut organizarea unui serviciu pentru creșterea copiilor orfan și goniți, stăruințele lor au rămasă zadarnice. Cu toate aceste suntemă foarte siguri că dacă comunele ar fi obligate de stat a pune cheltueli indetultătoare pentru un asemenea serviciu, s'arū da viața la mulți copii cari astă-zī mor, victime unor imprejurări regretabile.

Câte mii de femei sărace nu morū in fie-care anū in facere, intr'o țarā cu o populațiune de cinci milioane? și aceasta fiind că unele nu potū ave nici o îngrijire medicală, lipsindū cu desvârșire moașe cu cunoștințe speciale de arta moșitului prin comunele rurale, aflându-se in acele momente de dureri și pericolū, in casele lorū ; iar altele, care nu au nici domiciliu, cerșescū ȝile întregi, sfāsiete de durere, favoarea locuitorilor de prin sate și orașe, de a le primi și îngrijii in timpul facerei căci in toată țara nu avemū de căt Maternitatea din București și Institutulū Gregorian din Iassy unde se primescu femeile sērmame insecinate, din acele localități, și capătā o îngrijire cuviincioasă, prin care viața mamei și a copilului, căruī dā nascere, pot fi asigurate.

Cheltuelele, ce arū necesita instalarea cător-va paturi destinate pentru femeile in facere, pe lângā spitalele județiene și comunale, arū fi minime in comparație cu numărulū victimelorū ce se înscriu pe registrele officiilorū stărei civile in fie-care anū, și pentru această chestiune cunoascemū localități unde medicii prin raporturi speciale a atras atențiunea onoratelorū consiliū județiene și comunale, insă fără nici unū rezultatū.

Căți oameni sērmani, bătrāni, sau atinși de boale cronice și incurabile, nu suntū condamnați a se tirī pe drumuri și a-și da ultima suflare fără timpū, fiind lip-

șii de locuință, haine, hrană și în fine de ori ce îngrijire ce necesită starea lor de suferință, fiind-că nici un județ sau comună n'are un asil, în care să poată fi internați, din care mulți ș'ar recăpăta sănătatea și ar deveni folositori țerei.

Pe lângă aceasta de câți-va ani miseria și hrana de proastă calitate, au dat loc unei boale numită *Pellagra*, care a început a lua proporțiuni spăimântătoare mai cu samă în Județul Neamț, unde răpește viața la un mare număr de bolnavi, și care, dacă s'ar lua mijloace serioase de căutare și îngrijire la timp, acești nenorociți nu ar mai fi siliți de a rătăci pe drumuri în o stare de slăbăciune fizică și intelectuală, de necredut.

Fără îndoială că asistența publică necesită resurse imense, pentru ca fie-care bolnav să poată găsi la trebuință ajutorul medical, atât în orașe cât și în sate, nu este însă mai puțin adevărat că puține din onoratele reprezentațiuni județiene și comunale au găsit util de a sacrifica o sumă îndestulătoare pentru sănătatea populației, clădirea de spitale, îmbunătățirea condițiilor igienice a le orașelor, și a altor multor necesități menite spre a preserva de epidemii sau alte boale contagioase și infectătoare, ba din contra, dacă am intra în detaliurile serviciilor medicale ale tuturor județelor și orașelor, s'ar putea convinge oricine, că așa dizele servicii medicale sunt organizate într'un mod atât de vicios și fără sistem, în cât cu drept cuvânt ele nu aduc nici un beneficiu real populației.

Mai întâi toate deciziunile consiliilor igienice și de salubritate publică, rămân cele mai adese ori neaplicate; probă la aceasta protocoalele acelor consilii, precum și starea de murdărie, în care se găsesc orașele și satele, defectuoasa construcție a latrinelor, care sunt

principalul mijloc de propagațiune a Epidemiilor; numeroasele stabilimente insalubre aflate în mijlocul orașelor și satelor, asupra cărora s'au cerut aplicarea regulamentelor speciale, fără ca autoritățile administrative să fi ținut vreo dată samă.

Sumele afectate pentru medicamente gratuite sârmanilor, sunt cu desevărsire neindestulătoare, afară de aceasta actele de paupertate și dovezile de care are nevoie un bolnav pentru a obține o rețetă gratuită, necesită atâta timp și întârziere, în cât în toate cazurile grave, medicamentele ajung prea târziu, și aceasta pentru ca se crede că medicul nu este în stare a judeca gradul miseriei unui locuitor, care dacă s'ar gândi cineva la interesul general, cred că ar găsi mult mai cuviincios, de a se da la câți-va oameni cu inchipuire medicamente gratuite, de cât a se condamna pe toți a alerga zile întregi pe la autorități și a-și da suflarea înaintea îndeplinirii formulelor de paupertate.

Pentru cei ce cunosc modul de viață a țeranului Român, starea lui socială și economică, miseria crescândă în proporțiune cu greutatea traiului, dările directe și indirecte, precum și împrejurările de tot felul în care trăiesc; aceia numai știu, că puțini din țerani au iconomi, cu care să poată căuta sau cumpăra medicamente la casu de boală.

Sănătatea populațiunii depinde în mare parte de la belșugul recoltelor, care de câți-va ani, asemenea lasă mult de dorit; afară de aceasta, chiar anii buni numai produc țeranului nostru indetule mijloce de trai, în cât la orî-ce trebuință el este silitu a-și angaja munca pe mai mulți ani, sau a-și zălogi avutul în condițiuni onerose, și de care nu pot scăpa de cât la sfârșitul

vioțel; căci negăsindă altă ocupațiune decât munca câmpului, este forțamente condamnată în lunile de iarnă a sta fără lucru.

Toate aceste împrejurări de și în strînsă legătură cu sănătatea populațiunii, necesitîndă însă un studiu aparte, mă mărginesc numai a semnală, că făcîndă conștientul sărbătorilor și a lunelor de la strîngerea recoltelor pînă la arătură, agricultorul nu lucrează de cît cel mult 90 zile pe an.

Atît pentru acei cî credă, că în libera acțiune a onoratelor autorități comunale și județene, sta mijlocul cel mai sigur pentru a asigura viața populațiunii, și a cruța națiunea de atâtea victime, care înainte de a și da ultima suflare, sînt condamnate la suferințele cele mai sfîșietore; cît și pentru acei cari susțină, că de și județele și comunele sînt datorice a da mijloacele materiale pentru întreținerea serviciului medicală a fiecărei localități, însă ca organizarea, supravegherea, controlul, numirea și destituirea personalului, trebuie să aparțină unei autorități sanitare speciale precum este Direcțiunea sanitară și consiliul medical superior, căci numai ele în cunoștința necesităților vor putea cu mai multă siguranță ajunge și la mijloacele cuviincioase pentru a organiza un serviciu medicală indestulător, exercitînd, în același timp, un control sever și conștiincios pentru ca fie-care impegau sanitară să și facă datoria pentru care este plătit. Atît unora cît și altora țara le cere cu grăbire o legislațiune, care să pună capăt unei stări, ce durază de atîția ani în detrimentul națiunii.

Credă însă că este de datoria onoratului guvernă de a studia această chestiune din toate punctele de vedere și a veni să ceară de la onoratele adunări legiuitoare, o lege sanitară, care să garanteze într'un mod eficace

sănătatea populațiunei; căci la ce ne-ar folosi toate legile, reformele, autonomia judeciană și comunală, când populațiunea țerei va descrește pe fie-care anu.

Respectezu autoritatea județelor și a comunelor, însă după cele ce se petrecu sub regimul legii actuale, credu că ar fi mai nemeritu, de a se crea o autoritate sanitară, care să- pôtă fi pusă in pozițiune, de a pune in aplicare orî-ce măsură in interesul sănătății publice, precum și de a esercita unu controlu generalu asupra întregulu serviciu medicalu; căci numai ast-felū județele și orașele voru pute ave medici, moașe și vaccinatori, cari ne-mai avênd nădejde a-și procura posturi prin stăruințe lăturalnice, voru căuta a se ocupa de știință și serviciile ce li se încredințază.

In cât privesce pentru autoritățile comunale și județiene, ele să fie obligate a da toate mijloacele materiale pentru organisarea serviciilor medicale, crearea de instituțiuni de căutare, pentru ca orî ce săracu, la casu de boală, să pôtă găsi unu patu in spitale sau o îngrijire medicală cuviincioasă și la timp, avêndu, in același timp, dreptul și datoria chiar, de a esercita unu controlu și priveghere continuă asupra instituțiunelor sale și a personalulu medicalu, aducêndu orî-ce observațiuni la cunoștința autorităților sanitare superioare, pentru a le judeca și decide atât in cunoștința împrejurărilor, cât și a cerințelor științei.

Resultatele statistice a le fie-căruī anu suntū din nenorocire atât de îngrijitoare, in cât credu că nu avem nevoe de nici o demonstrațiune, pentru a afirma, că ar fi foarte regretabilu pentru a nu atinge autonomia representațiunilor provinciale, urmează să condamnăm naștiunea și pe viitoru la o sporire continuă a mortalității, până ce toți reprezentanții din consiliile județiene

și comunale, se voru convinge de bine facerile medicinelor și se voru decide, pe de o parte a da mijloace îndestulătoare de căutarea populațiunei, iar pe de alta a pune în aplicare, toate măsurile de igienă publică și privată, ce știința ne pune la dispoziție, pentru a ne conserva și căuta de boalele, ce ne bântue.

Suntemu în dreptu a crede că onoratulu guvernă, care este în pozițiune de a cumpăni și aprecia însemnătatea acestei chestiuni, va căuta a-i da o satisfacere conformă cu importanța, ce are sănătatea populațiunei, pentru progresulu și prosperitatea națională.

Dr. Cantimir.

1881 Mai Bălțatești

*
*
*

Se duce luna cu alba'î față,
Trecându prin nourî în drumul seû;
Noaptea'î adâncă și fără ceață . . . . .
Eû veghezû singurû cu amorulû meu.

Isvorulû curge cu blânde șoapte,
Lovindû în stânca din drumulû seû
Ș'a lui șoptire resună 'n nôpte . . . . .
Eû vegheđû singurû cu amorulû meû.

Isvorulû doarme acuma tainicû . . . . .
Ș'abia s'aude murmurulû seû
E međulû nopței . . . . sdrobitû și jalnicû
Veghiađă numai amorulû meû.

Isidor P. Eșanu.—Cernăuț.

Despre aerul admosferic și rolul lui chimic asupra Organismului nostru.

Conferință publică însoțită de mai multe experiențe chimico-fizicale, ținută de D. *Lascăr Vorel* farmacist, în ziua de 29 Martie 1881.

(Urmare.)

Experiențele lui Lavoisier ne-au arătat că omul primește din atmosferă, timp de un an aproximativ, 450 kilograme Oxigen și cu toate că această greutate, în timp de un an, este aproape totu aceeași, ea variază cu puține kilograme în plus sau minus. Dar să ne facem întrebarea: ce s'a făcut cu enorma greutate de oxigen, ce un individ consumă timp de un an? Această întrebare este foarte definitivă rezolvată; nici un atom de Oxigen, ce s'a introdus în corp, nu rămâne în el, ci se respiră în forma unei combinații a Carbonului și a Hidrogenului; acei din urmă se restituie earăși în corp, din alimentele ce le introducem în interiorul organismului nostru.

Aci naște însă o a doua întrebare: ce se face cu acidul Carbonic, care îl dăm afară și cum cu timpul nu se consumă Oxygenul în aer? Și la asta întrebare, natura, îngrijitoarea noastră mamă, s'a gândit; în timpul ce animalele primesc Oxygen și dau afară Acidul Carbonic, plantele, sub influența razelor solare, descompun Acidul Carbonic; primesc cărbunile, din care caută ași forma partea lemnosă; eară Oxygenul îl restituie atmosferei, de unde animalele îl primesc. Prin acăsta se face o continuă rennoire a aerului prin însăși viața acelor două regiuni, animale și vegetale.

Din acestea vedem că totă viața noastră, de la început și până la sfârșit, depinde numai de la actul inspirației și a respirației; acea necontenită schimbare a unora din părțile compozițiilor organismului nostru și toate procesele chimice, se pot efectua numai prin o regulată și necontenită introducere de aer atmosferic; cea mai mică oprire sau iregularitate, în această introducere, poate să devie fatală pentru procesul vieții, însă nu este suficient numai de a inspira aer; aerul trebuie să fie și curat, lipsit de toate gazele infectate și miasme, care introduse prin inspirație în sânge, aducă mai în toate cazurile neregularități în procesul arderei Oxygeului; (frigurile palustre etc.)

Un aer curat este prima condiție a unei vieți sănătoase; el este mai trebuincios chiar de cât alimentul, care numai prin o bună respirație se poate preface în substanțe, ce nutresc organismul nostru. Mai de grabă poate să existe cineva cu o alimentare rea, de cât în aer necurat; în toate cazurile o prelungită respirație de aer rău, slăbește totă energia vieții; și de aceea să avem mai mare grijă de a avea un aer bun și sănătos de cât un stomach bine aprovizionat cu diverse alimente bune; de la respirație depinde căldura animală, funcțiunea inimii, prin urmare întreaga circulație, de la care atârna tot procesul chimic a schimbării substanțelor în interiorul nostru, împreună cu totă viața și funcțiunea crierilor și nervilor.

Nu este timpul ca în o conferință să trecem mai în detaliu în partea igienică a aerului; s'a scris și s'a vorbit destul de mult despre acest subiect, chiar și preaiubitul și stimatul nostru Doctor Cantemir în prelegerea sa publică »despre aer» la 1875, a consumat acest subiect cu cea mai mare precizie și e-

sactitate; acestu sujetu este destulü de bine cunoscutu însä din nefericire puñinu inñinutu.

»*Nous sommes tous enfants de l'athmosphère.*» Noï suntemü cu toñii copii a admosferii, a ñisü Napoleonü celu mare, ñi cu dreptü euvântü, cäci dupä calitatea aerului, atärnä buna sau réoa stare igienicä a unei familii ñi, în genere, a unei populañiunii întregi.

În fine dupä ce încetează actulü inspirañiunii, încetează cu elü ñi procesulü seu organicü, asemenea ñi arderea Oxygenului împreună cu fenonenu cäldurei; corpulü devine rece; sângele negru, neputându-se transforma în roñu; dä membranei noastre culoarea caracteristicä, numitä paliditatea morñii. Cu încetarea circulañiunii încetează acea necontenitä mobilitate a întregului aparatü, corpulü devine nesimñitoriu. Chimia organicä ñ'a sfäñitu rolulü seu, läsändü chimiei anorganice loculü, care începe, imediat, a acñiona asupra organismului nostru: *Corpul a devinitü Cadavru!!* »*Purpura ñi Sumanulü*« »*Boerulü ñi opinca*« — »*avutulü ñi caliculü*« — toñi creañi, de creatoriulü nostru, sub aceeañi condiñiune, toñi suntemü supuñi acestui procesü chimicü.

Ñi asupra cadavrului nostru acñionedä aerulü atmosfericü, elü descompune compoñiñiunile organice în anorganice, prefäcändu-le totü în mai simple, pänä ce cu timpulü ne risipimü în pulbere. Din pämäntü, ñice, Sf. Scripturä ne-a formatü Creatorulü ñi în pämäntü ñi pulbere ne prefacemü earäñi.

Însä nici unü atomü nu se perde în acestü universü; lumii întregi disparü pentru a se forma altele, care earäñi suntü supuse acestei vecinice schimbäri

Aña ñi noi, ñi viaña noastră. Noï suntemü nemuritori, träimü vecinicü, în însuñi procesulü chimic, care își a-

to veciniculă cursă în acestă universă. Aceste elemente în care chimia a descompusă corpulă nostru, se unescă în universă pentru a forma ună altă corpă; și așa pôte, dupe miă de secolă, Chimia va uni aceste elemente earăși sub condițiuni, în care existămă astă-đi.

Din tôte vedemă că acéstă vecinică rotațiune a vecinicei schimbări, este infinită, fără începută și fără sfârșită, grandiosă cugetare, pe care spiritulă nostru nefiindă destulă de perfectă, nu o înțelege, cu tôte că ne credemă în mândria și ignoranța noastră, asimilați lui Dumnezeu.

Fără începută și fără sfârșită acéstă gândire ne tredește și recunósce Atomulă; Nmicul; ce suntem în raport cu Universulă. Cu admirare și supunere redicămă ochiulă la acelă *Ceva*, necunoscută, după a căruia ordin și legi urmédă *Lumi întregi* și infinitulă universă. Uimiți, rostimă atuncea, *Glorie și Mărire Marelui Arhitectulă al Universulăi*.

Lascar Vorel farmacist.

AMINTIRE.

In o đi de primaveară stamă pe malulă unei gărle
Cu copila ce pe sinu'mă capulă ei își razama,
Și priveamă cum peste unde rândunica se asvérle,
Se adapă și ușoră in veđduhuri se nalța.

Cum o rađă de la sóre prin a codrului desime
Strebătândă părea că pere'n albia micului isvoră

Ce din vârful unui munte în a râpei adâncime
Să strecoară și resună ca o șoptă de amor.

Eco încă se strecoară prin pădure și în vale,
Mai departe riul curge, culmea verde ocolind;
Vântul săreii frunzi uscate cum le mână peste cale,
Apoi tainic lângă gârlă se așează lin șoptind.

Ascultăm a noastre inimii cum băteau de fericire,
Căci natura'n jurul nostru ne părea un paradis,
Ea puținele momente, ah! momente de iubire!
De nu însu'și nemurirea, cel puțin eternu'i; vis!

Dar trecură ani de-atunce... copilița mă înșală...
Și în o zi de prima-veară lângă gârlă rătăceam,
Și priveam o rândunică cu grațioasa ei iuțea
Cum se-adapă, cum dispare, și privind'o eu plângeam.

Zicându, astu-fel și amorul se adapă și dispare,
Unda vieții înse curge, drumul este nesfârșit,
Pân' se-ajungă obosită l'a ei țintă, l'a ei mare,
Moartea, portul mântuirii pentru cel nefericit.

Și trecură care'si ani... și o rază din desime
Pătrundându, acum mormântul scumpei mele lumina,
Numai piatra mormântală, căci a morții adâncime
Vai! nici jalea mea cumplită se pătrundă nu putea!

Eco jalea mea aude și o aduce peste vale
Unde riul și ați curge, culmea verde ocolind;
Vântul săreii și ați mână frunzi uscate peste cale,
Apoi tainic se așează lângă groapa ei, veghind.

Rândunica pribegise... poate'n sferi mai fericite.
Cursul vieții mele înse încă nu aș conținut.
Vai! momentele durerii sunt și ele nesfârșite,
Moartea'i visul cel mai dulce pentru cel nefericit.

Grigori N. Lazu.

Despre fanatismul și obiceiurile religioase în Asia.

(URMARE)

Între serbările cele mari, cea mai însemnată este serbarea Vehiculilor, ce se ține la *Tschaggarnat* în *Orissa*. Mii de călători grăbesc pe fie care anu să ajungă pagoda localității, pentru a muri în ea, sau în jurul ei. Cadavrele nu se înmormântează; aci cărduri de câni, șacali și vulturi, găsesc o hrană suficientă. Zeul *Tschaggarnat* stă în pagodă pe tronul său, între fratele și sora lui; el este sculptat din un arbore uriaș și presintă exteriorul cel mai infricoșat și brutal. Brațele lui sunt de aur, hainele costă milioane; cei-alți doi idoli sunt mai modești și sunt boți alb și galbăn. În zilele serbărilor anuale, ciudata trinitate este așezată pe un car înalt de 70 picioare, tras de oameni înjugați și astfel preumblați pe strade cu o pompă imposantă. Adesea roțile carului sunt roșite de sângele penitenților de ambe sexe, care se aruncă sub ele, și se lasă a fi slarmați numai ca doară să ajungă mai curând în sânul lui *Brahma*, și ori unde privești, vezi decimii de nefericiți fanatici, goi, cu corpul mănjit sau zugrăvit, expunându-se de bună voie la cele mai cumplite martirisări. Numărul pelerinilor se urcă mai tot-dea-una la sute de mii, din pepturile cărora la scoaterea idolilor din pagodă, resună un strigăt ce crezi că sguduie pământul. Mulțimea, purtându foie de palmieri, se aruncă la pământ înaintea zeilor, apoi urmează procesiunea, condusă de cărduri de elefanți sacri și bajadere.

În diferitele caturi ale pagodei, preuții indeplinesc misterele cultului; ei cântă, se bucură și asigură pe u-

niî din poporù, că ȕeulù este mulȕumitù și bine dispus, altora din contra, că este suparatù, că prin urmare el nu vroește să se urnească din locù, că nu este putere care se'l facă a se mișca, până când nu va da semnul de pornire, prin un suris. Ȕeul pretindù ei, își umple inima de bucurie, când vede roșile carului seù imbibate în sângele bine credincioșilorù, și de îndată, veđi aruncându-se sub acele roți oamenii, bine înțeleș, după ce mai întâi au depus în mânele brahminilor, sculele, hainele și baniî ce posedau. Dară se nu ne facemù iluzii nicî în această privință; că-și la noi in Europa se povestește adese ori de sfinți ce nu se lasă urniți din loc. De alt-fel ȕeul *Tschaggarnat* pare a fi republican, căci în fața lui, in ȕiua serbărei lui extremulù spiritù de caste și rang dispare, și cu toți sunt obligați se cizeze la aceeași masă.

O deosebită clasă omenească formează penitenții și fakirii Hindustanului. Ei staù pe diferite trepte sociale, înse, poartă o denumire comună, *Muni*. A sta sub arșița soarelui între cinci focuri, a se culca în produse de ghiață, a se cumpâni ȕile întregi pe vârful degetelor picioarelor, a se hrâni cu tot ce poate fi mai abject, a se lasa se moară de foame și de sete, a se arunca în mijloculù crocodililor Gangesului, pentru a fi slășiet, a se arde, a se arunca de la înălțimi amețitoare, a se lasa învârtit de o roată mare, a călători desculțù, cu ghimpî în talpa picioarelorù, a șede a ni întregi în același locù și a privi necontentit încrucișat spre vârful nasului etc. eată sacrele mijloace, pe care indeplinindu-le, ei pretind a câștiga eternitatea. Ceî mai însemnați penitenți, se numesc *Tapasrinas*. Unii din ei măsură calea de la *Benares* la *Tschaggarnat* cu lungimea corpului

lor, aruncându-se de alungul la pământ, sculându-se și înaintînd tot ast-fel; alții ocolesc un dealu de o milă în circumferență, dând de-a vălătucul corpul lor în jurul dealului; un al trielea ține timp îndelungat pumnii închiși, lăsând unghiele se crească și se pătrundă în carne; acesta petrece toată viața lui închis în o cușcă de fer, iar vecinul său se încarcă cu fere, cu lanțuri grele, care la fie-care pas ce face, îl doboară la pământu. Și mulți din aceștea se supun unor asemenea tratamente, în scop de a strînge averi. Marele Mogul *Aurung Zeb*, alt-fel un om deștept, strînse odată la palatul său pe mulți fakiri; îi găsdui prea bine și înainte de plecare le dăruî haine noue, ordonându a le-pada înaintea lui pe acele vechi. Inchipuiți-vă despe-rarea lor, dară nimică nu le ajută, nici opunere nici rugăminți, ei au trebuitu se primească darul tiranului, dând în schimb hainele lor rufoase și zdrențeroase, în a căroră cusuturi înse s'aũ găsitu sume însemnate în bani și sculi.

Moravurile în Asia par a fi în o neconțință diversitate, căci pre cât este de mare disprețul pentru om și viața lui, pre atâta este de mare respectul pentru animale. La ei, ca și la vechii Egipteni, majoritatea animalelor este sacră, și omorârea lor este privită ca o crimă capitală. De aceia, mai cu seamă creștinii ce locuiesc prin aceste țeri, trebuie să se ferească de a omori animalele, căci urmările faptelor lor sunt grele. Un explorator asiatic, Hugel, trecea în zori de ziuă pe străzile fortereței *Nurpur*, avînd cu el o pușcă. La auzul unui freamăt în aer, el crede a vedea trecîndu un vultur și inpușcă, imediat înse pică la picioarele lui un Vampir colosal, un animal sacru. Deșteptați din

somn de pocnitul armei, mai mulți indigeni esu din casele lor, și la vederea uriciosului animalu ucisū, unu strigăt selbatic amerință pe călătoru; îl înconjur și încep a aruncu în el cu petre. Posițiunea lui Hügel era prea critică, o știea elū însuși, căci cu două zile înainte, avu ocaziune a videa in orașulu *Matra*, pe doi Englezī, care uciseră pe un venerabil și sacru momițol, înse impertinent ca după obicei, cum nefericiții Europeanī cātând se treacă afluentul Gangesuluī, *Dschumma*, pentru a scapa de resbunarea mulțimeī fanatice, s'au înecatū. Totū așa soartă avură și alți doi streini, și germanul nostru își amintea cu groază de soarta cel aștepta și pe elū. Deja mulțimea în jurul seū crescuse la unū numer mare, loviturele petrelor deveneau mai dese. Din fericire pentru elū, putu să se razeme de un zid, acoperinduși ast-fel spetele, și în momentul celū mai critic, îi veni ideia să se scuzeze cu pretextul că intunericul l'au făcutū se iei dreptū o buhnă, animalu ce nu se bucură de specialitatea sfințenieī, pe sacrulu Vampir, pasere ce, asigură elū, că și in țara lui este respectată și adorată. La momentū poporul se liniști; preoții, primind de la dilicuent o pungă grea cu banī, declară intunericul nopții de vinovatū, și cu respect și temenele Hügel este lasat liber, cu rugămintē, că la ori ce ocaziune, se caute a ocroti animalele sacre.

De alt-fel, cândū este vorba de unū câștig bănescū, Hindustanul se pricepe se restălmăcească credința sa, și Englezii judecând după punctul lor de vedere negustorescū, pretind că aceasta este un semn de civilizațiune. Asi-fel ne spune tot Hügel că în percursul călătoriei sale, avu ocaziune se inpuște un vultur foarte mare, pe care dorea se'l ducă în Germania. Conducătoriī lui

fiind îngreuiată cu bagaje, el propuse unui țaran ce lucra pe câmp, se să ducă paserea până la orașul apropiat, oferindu-i o bună resplătire bănească. Țaranul înse respunse, că el aparține unei caste, căria nu este permis se atingă vre o pasere. Cu toate aceste baniți oferiti îl ademeneau și dar, ținând un consiliu religios cu conducătorii, unul din aceștia din urmă asigură pe țaran, că în adevărul credința lui îl oprește se atingă paserea, înse nu ca paserea se să atingă pe el. Deci rădicând paserea, o puse pe spetele țaranului, care, primindu-să plata, duse vulturul, fără a atinge paserea cu mânele, și așa conștiința lui remase în pacată și cu resplata bănească în pungă.

Unul din cele mai îngrozitoare obiceiuri religioase, este negreșit arderea femeilor după moartea soțului. Când moare un Brahmin, femeile preutului întovărășite de alte femei și rude, merg din casă în casă, bociindu-se, rumpându-să părul și bătându-se cu pumnii în peptu. În acel timp se pregătește rugul ce va arde corpul defunctului, și odată cu apusul soarelui se și îndeplinește arderea, aruncându-se cenușa în un riu sau iaz sacru; apoi consoarta titulară a preutului este și ea condusă, cu voie sau fără voie și aruncată în focul ce nu consumată corpul soțului ei. Ast-fel se urmează cu arderea preoteselor; la cele-alte caste arderea este facultativă, sub condițiune, că la măritare fata se promită fiitorului ei, de a muri cu el împreună. La moartea soțului, sermaneii femeii îi remâne liberu se aleagă între moarte prin ardere, sau viața cu rușine și soarta unei parias. Dacă se decide pentru ardere, atunce, în momentele de agonie ale soțului ei, ea se despletește, toarnă pe capul ei de trei ori apă, și această forma-

litate îi dă cualitatea de *Satti*, adecă femeie virtuoaasă. Imediat se presintă preoții, pentru a îndeplini nestărite ceremonii funebre; amici și rude conduc pe *Satti* la baie, unde pontificii înalți îi inbalsamează corpul cu cele mai scumpe arome și îi zugrăvesc fața cu sofran și pe cap și în jurul gâtului îi se pune un vual mușiat în sofran, și cu îndeplinirea acestui act, ea este privită ca o sfântă, ca o ființă aparținând deja unei lumi superioare. Nemișcată șede pe un tron improviat, așteptând ora morții și țintind privirele asupra cadavrului soțului ei, iar poporul vine la ea ca la un oraclu, pentru a cere destăinuirea viitorului. În acel timp rugul se înalță.

Cu apusul soarelui procesiunea se pune în mișcare, o procesiune a cărei splendoare nu o putem asimila de cât cu fantasticele povești. Marșul se deschide prin o muzică asurđetoare, apoi preoții, după aceștea veduva condnsă de doi pontifici, ținându în mână ca și publicul și preoții, o făclie aprinsă; în fine, în urma lor, este adus mortul culcat în secriu și acoperit cu flori. Ajunși la locul destinat, femeia se apropie de rug, și îl aprinde cu fuchia, poporul urmează exemplul ei și în clipeală rugul este cuprins de flacără. Cadavrul se aruncă în foc și femeia fanatică îl urmează; un capac mare se aruncă peste rug și după consumarea focului se vede, pretind uni, femeia astel în pozițiunea precum era, când s'a aruncat în flacără, adecă cu braul drept rădicat spre ceruri, eară mâna stângă pusă pe sinu. O singură atingere preface corpurile în cenușă, care a doua și la răsăritul soarelui se strânge și se pune în scobitura unei colonne comemorative.

Cele mai dese arderi a văduvilor se întâmplă în Bengalia, în clasele de jos a societății. Și ori cât de aspră ar fi poliția în oprirea acestor selbatice esecutări religioase, tănuirea lor este prea ușoară, căci nu se cere ca văduva se ardă împreună cu corpul soțului ei. Este destul ca femeia se țină în mânele ei vre unu obiectu ce aparținea defunctului, și deci, pe când poliția asistă la înmormântarea soțului, femeia în unu loc ascuns, se aruncă în flacări, ținându în mână unu bățu, unu pantoflu, sau ori-ce obiectu al soțului.

In genere Hindustanul desprețuește pe femeie și ține prea puțin la viața ei. Ast-felū unu Hindustan în pericol de a perde prin procesu o bucată de pământu, pentru a'și scapa proprietatea, pe locul în contestațiune clădește un bordeiu de paie, închide în el, cu ajutorul copiiloru se, pe bătrîna lui consoartă și dă focu bordeiului. Femeia au arsū și proprietatea în adevărū fu salvată, căci după credința lor fanatică, nici unu strein nu ar fi cutesatū să calce pe acelū locū, de frică a nu li zugrumați de bătrîna femeie, care arđindū, aū devenitū unu strigoiu resbunător și păzitor a averei familiei ei.

Cele descrise până acuma suntū întâmplările, đilnice, moravurile religioase al Brahmismului și mai mult de cât slabă este încercarea ce aū făcutū și face civilisațiunea, pentru a le învinge. Aū trecutū unu secolū, de când diferitele misiuni creștine se încearcă se sfarme întunericulū neștiinței, dedalulū de șarlatanismū religiosū și puterea fanatismului, dară lață cu aceste și cu indiferența neguțitoreasă alū Englesului, Misionarulū trebuie se plece capulū și se 'și amintească de cuvintele lui Crist. »Recolta este înbelșugată, dară lucrătorii suntū prea puținī«.

Se 'mi fie permisă și aici se facă o comparațiune ale acestor moravuri religioase din Asia cu acele din Europa. Nici acuma se nu ne facem iluziuni, căci ori câtă de îngrozitoare sunt martirisările ce se exercită în Asia în numele religiunii, înfrocoșatul lor tablou îl vedem spus și la noi în Europa. Fie-care din D-voastre ați cetit sau ați aușit despre faptele le-suiților, despre tribunalul inchișiției, fapte sângeroase, care în secolii trecuți sub firma legalității se îndeplineau la lumina zilei, în public, în secolul nostru înse, în taina nopții, în închisorile și suteranele monastirilor. Vocă, precum este și ală bătrinalui Garibaldi, s'au rădicat și au denunțat crimele; apoi în ocașia detronării Isabelei de Spania, poporul intrându în Escorial, au găsit un număr mare de mașine, cu care se martirizeau nefericitele victime ale cupidității jesuitice; acele mașini purtau pe ele semne proaspete de sânge, sânge ce strigă la ceruri, sânge ce pentru eternitate va pata haina civilizațiunii morderne, fruntea omenirei. Și nu este nici o diferență între Asia și Europa voră întreba poate unii?. Este, înse din nefericire, căci este în detrimentul Europei. În adevăr, în ambele părți a lumii, mobilul unor așa martirisări, este același, cupiditatea și fanatismul, dar Asia are pentru ea scusa neculturei, Europa nu o are; în Asia cel puțin, martirisările sunt de bună voie, în Europa, victimele erau țărâte de sbiri înaintea tribunalelor sângeroase, și erau ezechutate de forță brutală. Eată diferența, și ea este rușinoasă pentru Europa.

Biserica noastră răsăriteană au remasă curată și ferită de asemenea fapte, și casurile isolate sunt atăt de puține, în câtă nici n'amă avea dreptul a le enumera.

Apoi, în ce privește specialul pe noi, Români, ne-amu destinsu ori cându prin blândeța moravurilor noastre, prin ospitalitatea noastră, prin îngăduirea religioasă. Alături cu noi amu suferitu ori-ce altă credință, iamă lasatū liberulū esercițiu și la nevoe amū primitū în templulū și în cimitirulū nostru pe ori-ce ființă de ori-ce confesiune arū fi fostū. Aceste suntū încă pagine frumoase alū trecutului nostru și câtū este de frumosū și tot odată liniștilorū pentru presentū, cândū unū poporū cătându în urma'i, 'și vede trecutulū atātū de mare în lapte și în moravuri; unū trecutū streinū de crime, nepatat de sânge, feritū de fanatismū! O! dară o națiune care posedă unū asemine trecutū, are dreptulū se aspire la unū viitorū totū atātū de mare, unū viitorū ce va fi resplată trecutului.

O religiune fanatică ca Brahmismulū, aū trebuitū negreșitū se producă și crimulū, îndeplinitū în numele religiunei. Ast-felū există o asociațiune religioasă, bine constituită și secretă, avēndū șefi ei, a cărei scopū declaratū este, de a stinge omenirea. Este multū temuta asociațiune alū *Thugsilorū*, sau *Phansigarii*, zugrumătorii. Origina asociațiunii se perde în întunericulū secolilorū și sunt abia 50 de ani, de când s'aū descoperitū causa atitorū omoruri ce zilnicū sângerau Indiele. Era la 1830, când saū prinsū pe unū șefū însemnatū alū zugrumătorilorū, căruie promițindu-se viața, aū descoperitū secretulū. Fundamentulū religiosū alū *Thugsilorū* este *Bahovania*, o infricoșată Deită, a cărei singură plăcere—dicū ei—este numai omorulū, căci ea urăște omenirea. Jertfele ominești sunt pentru ea cele mai dulci daruri, și resplata ce va da în ceruri bine-credincioșilorū ei, vorū fi cele mai mari plăceri ale paradisului.

Membrii asociațiunii către cosectarii lor, sunt blânzi, onești și miloși, voru omori înse totu ce nu este *Thugs*, însuși dacă va fi de o naționalitate cu elu. Cupiditatea în timpurile recente și politica și aice joacă rolul ei, dară principalul scopu este vânatoarea asupra oamenilor, vânatoare ce se îndeplinește cu acela 'și rafinamentu, ca și vânatoarele ce se facemü contra animaleloru. Suntü unii din aceșii apostoli infernali, maistri în mijloacele și arta ce întrebuintează, pentru a urmări, atrage, prinde și omori victima. Ei au semnele lorü secrete, prin care se recunoscü și denumirea de zugrumători o au de la maniera de a omori, fără se verse sânge. Ei pândescü momentulu, cândü călătorulu căruic Phansigarulu servä ca căläus, merge înaintea lui fără grijä, și de odatä, fanaticulu aruncä o funie în formä de arcan, la alü căruic unulü din capite este legatä o piaträ, în gätulu călătorulu, funia stringe imediatü gätulu, piaträ lovește ceafa și victima cade ca lovitä de träsnet. Totü la 1830 s'au descoperitü, ca până atunce acești omoritori poate și de frică erau protegiați de către proprietari, posesori și autoritățile sätești, în legäturä cu ei, dändu'le informațiuni, ajutorü, ascundändü la ei obiectele pradate, și unii împärțindu'le cu zugrumătorii. Apoi fie-care orașü, fie-care satü posedä fakiri sau pustnici, aparținändü asociațiunii *Thugsilorü* și le servä ca spioni. Pentru așa scopü, locuințele lorü suntü de o parte de altele, situate pe lângä micü rediuri, în calea călătorulu și caracterulu sfântü alü fakirulu, umbra arborilorü, răcórea unü riuleț, mai cu seamä dacă este affluentulu vre unü riu sacru, ademenește lesne pe călătorulu truditü; elü primește bucurosü invitațiunea amicalä alü sfântulu penitentü, se culcă pentru a'și

reînnoi puterile și nu se mai scoală. În o țară, unde locuințele sunt atâtu de departate, satele rare, unde căile de comunicație mai în genere, nu sunt de câtu cărări ce ducă prin codri, prin pustiri și peste mlaștini; unde din cauza neconțințelor pelerinaje religioase; omul duce o viață de nomad; unde culcușul călătorului, cu rare excepțiuni, este sub ceru la rădăcina vre unui arbore, în o așa țară, negreșitu că omorul și prădăciunea sunt mai lesne de îndeplinitu și făptuitorii greu de prinsu. Înainte de 1830 victimele anuale se numerau cu miile și populațiunea discreștea în mod înfricoșatu. Același șefu al zugrumătorilor, prinsu la 1830, asigura că în viața lui au ucis 719 persoane și adese ori se tânguia suspinându, că în decursul de 10 ani, de cându stă închis, de sigur aru fi îndeplinitu *mia* spre lauda lui și căștigarea eternității. Vedemudară, că ori unde și ori cându, omul nu poate avea inimicu mai mare de câtu pe sine însuși și că fanatismul religiosu poate face din om, ceia ce natura nu au pututu face nici din viperă.

Și 'mi fie înse permisu se întreb, casul călugăriței din Cracovia, Barbara Ubryk, se'lu punem în rândul martirisirilor descrise mai sus, sau în rândul crimelor thugsiane, sau se șicem, că covârșeste totul ce mintea poate primi ca îngrozitoru.?

Și cu toate aceste și secta Brahminilor, au avutu, precum am spusu de la începutu, o sursă curată. Intemeitorul ei au vroitu ca această religiune se consteie în a servi Dumneșeirea, onorându omul prin fapte bune și virtute, puterile divine și invisibile ce sunt în și peste natură. Eată la începutu în ce se mărgea credința brahmană, și v'am descrișu ce au făcutu din

eă preoții și castele! Aă trebuită dară se intervie sci-
siuni și vedemă cu 500 de ani înainte de Crist, pe ună
reformatoră *Gautama*, cunoscută sub denumirea de
Buddha, înființându acea sectă religioasă, numită *Budd-
haismulă*.

Intocmai ca și călătorulă Africeă, trudită de năsi-
puri nesfârșite a Zahareă, turmentată de sete, prigonită
de animalele selbatice, asurđită și înspăimântată de ur-
letele loră, cândă ajunge în ună oasisă umbrită de ar-
bori și recorită de isvorulă rece curgându din stânca
apropiată, elă se bucură, se odihnește, își preumblă cu
plăcere privirea lui slăbită de uniformitatea întinsului
năsiposă, peste verdeăta virgină a erbei de la piciorăle
lui, și ascultă uimită ciripirele păsărilor de prin arbori,
și în clipeală elă uită pustiulă, năsiplă, sătea și fia-
rile răpitoare, totă astă-felă și D-voastre, totă cu ace-
lași simțimântă veți intra din regiunele brahmismului
în acelă ală Buddhaismulă. Nu, că și această religiune
nu este în decadență, picându în culpă idolatriei, dară
totăși ea are ună viitoră, căci baza ei a remasă mo-
rală și multe din dogmele ei suntă aceleași ca și a re-
ligiunei creștine. Buddha, đicū ei, s'au născută prin în-
riurire dumnezeiască, de către o virgină. Elă aă fostă
botezată cu apă dumnezeiască. La vrăsta de 10 ani,
elă avea mai mulți învățatori, pe care prin întrebările
sale, îi pusă în mare îngăimeală. Elă cerea se fie ini-
țiată în toate limbele, pentru ca astă-felă elă se poată
propovedui cuvântulă seă tuturoră popoareloră, și a le
insufla credința lui. Mai pe urmă elă se retrase în pus-
tiū; dară inamicii lui descoperiră loculă seă de retrage
și s'au dusă la elă și aă căutată se 'l încerce cu între-
bări dubioase, se 'l adimenească și se 'l peardă. După

șese ani, Budha părăsi pustiul, unde se pregătise pentru misiuna lui, prin posturi îndelungate și venind printre oameni, începu se învețe poporul. Disciplii lui îl adorau, și un cerc de raze luminoase înconjiura capul său. Apoi el puse baza religiunii și prescrie următoarele 10 porunci: 1. Se nu omori, 2. Se nu furi, 3. Se fii virtuos, 4. Se nu depui mărturie mincinoasă, 5. Se nu mințesti, 6. Se nu juri, 7. Se nu te servi cu cuvinte necuviincioase, 8. Se fii neinteresat, 9. Se nu fii resbunător, 10. Se nu fii bigot. El declara, că aceste porunci i-au fost uilate. Mijloacele lui de învățură erau cuvântul și minunile.

✓ CITATE ISTORICE.

Rex regnat, sed non gubernat.

(Le roi regne et ne gouverne pas).

(Regele domnește, dar nu guvernează).

(Jan Zamoyski).

An nescis, mi fili, quantilla prudentia mundus regatur?

(Nu știi tu, fiul meu, cu cât de puțină prudență lumea să guvernează?)

Divide et impera.

(Disbină și domnește).

(Ludovic XI).

L'Etat c'est moi.

(Statutul sunt eu).

(Ludovig XIV).

Après nous le deluge !

(După noi potopu).

(Marquisa de Pompadour).

La parole a été donnée a l'homme pour déguiser sa pensée.

(Vorba este dată omului ca să-și ascundă gândurile sale).

(Talleyrand).

Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas

(De la sublim la ridicul este numai un pas).

(Napoleon I).

L'exactitude est la politesse des rois.

(Esactitatea este politeasa regilor).

(Ludavig XVIII).

Honny soit qui mal y pense.

(Batjocorit fie acela care gîndește rău de aceasta).

(Eduard III de Anglia).

Für einen Kammerdiener gibt es keinen Helden.

(Pentru un servitor nu există eroi).

(Proverb German).

WHIG și TORY

Liberali și Conservatori în Anglia; Whig însă în limba Scotiană însemnează zeru acru, iar Tory în limba irlandeze hoți.

D I V E R S E

Aflăm, că în acest district, nu s'au împărțit premii de finea acestui an școlar, elevilor scoalelor rurale cari au meritat, de ore-ce On. Comitetul permanent a găsit de cuviință a nu prevedea nici o cifră pentru acest scop. Se afirmă că On. Comitetul ar fi suprimat și din bugetele unor comune, cifra care au prevăzut ele pentru cumpărare de premii. Credem că acest lucru este unicul în țară, și Societatea „Asachi» care și are ca devisă dezvoltarea scoalei; progresul științei în genere, nu esită ași manifesta profunda sa indignare, alătura cu toți iubitorii de știință.

Nu ne îndoim, că On. Membrii vor fi pretextând această regretabilă împrejurare, prin lipsa fondului județan, dar credem că nu vor aduce ca o alegațiune de justificare economia extremă numai în sfera școlară.

Nu voim a face polemică cu d-nii Membrii ai On. Comitetul permanent, căci acesta ar eși din sfera devisei noastre, dar ne ținem, de o datorie a critica în bine sau în rău actele d-lor, ce se referă la școlă, care este de interesul cel mai vital al poporului și când se deconsideră în așa grad școlă ne autorisă a crede că sunt dușmani ai școlii.

Se vede că n'au cui datori o recunoștință, și d-lor gădesc că cineva poate a se ridica fără ași mai perde timpul prin școle.

Un mijloc descoperit numai de D-lor!

*
*
*

Lămurire. De și conferințele trec prin studiul și observarea membrilor societății, iar ori-ce publicație prin studiul comitetului de redacțiune, totuși pentru o deplină lămurire a chestiunii, comitetul ține a se ști că pe dînsul nu l privește și nu controlează de cât conținutul întru cât acesta ar fi demn sau nu de publicat; originalitatea sau traducerea însă privescu direct pe cel ce subsemnează, ne atingând întru nimic societatea și revista sa.

În specie, relativ de conferința: „*Invențiuni și descoperiri moderne*», credem că revista: „*Contimporalul*» a fost prea aspră către dl. V. C. Butureanu, căci dînsul nu trata despre invențiile și descoperirile sale, ci de ale altor, așa că urma să se ajute cu autorii ce au scris despre ele.

Redacțiunea

*
* **Cătră lectorii și abonații revistei: «Asachi»*

Membrii societății «Asachi» și comitetul de redacțiune a revistei sale, aducă viile lor mulțumiri lectorilor și abonaților revistei sale, pentru buna primire și călduroasa îmbrățișare dată acestei reviste, ce apare în crierii munților noștri sub numele nemuritorului apostol al culturii naționale *G. Asachi*.

Dacă nu putem de mai mult., cerem ertare lectorilor noștri, mărturisându-li sincer că buna voință avem și în limitate acesteia dăm cât putem.

Redacțiunea

Barlad 1881 Iulie 15.

Stimabili Domni!

Mi ați făcut plăcere și onoare a mi trimite și mie Revista Dv. «Asachi» ornată atât de nimeritū cu numele acestui mare barbatū alu Moldovei și alu Romanilorū. Vi forte mulțiamescū și vă rogū să primiți și abonamentulū meu de zeci lei, pe un anū.

Mi a atrasū tot deuna atențiunea de lăudabila inițiativa luată pe terenulū progresulū național, în mai multe acte prea folositoare, de focosi cetațeni ai Petrei.

Mi am bucurat când am vădūtū ivinduse și această lumină pentru respândirea de idei sănătose și romănesci, alesū în acestū periodū de indeferetismū și sterilitate de acțiunī de acēstā natură din partea majorității tinerimeī de astăzi. Primiți dară și salutările mele și vi urezū tenacitate și succesū cu viațiā lunga romanescei Dv. întreprinderi. M'așiu bucura însă și mai multū când ași vedē completându-se colorile eminentemente naționali ale Revistei Dv. și cu ortografia votată de Academia Română.

Vă salutū cu distincțiune.

I. Popescu

Prof. de Liceu și Director, și prof. Școlēi norm. prim pedagog.

DI. Lascar Vorel farmacist, membru societății noastre *inventatorul ciaiului Carpaților*, a obținut brevetul de furnișor al Maistăței sale Regale, Domnitorul Românilor.